

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Педагогічна практика

Освітній ступінь «Магістр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-наукова програма «Музичне мистецтво»
Баян, Акордеон

Статус Обов'язкова

Форма контролю Залік

Курс	1
Семестр	1,2

ECTS	3
Годин	90
Практичні	34
Самостійна робота	56

Інформація про викладача

ПІБ	Заєць Віталій Миколайович кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри баяна і акордеона Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Бензюк Олександр Олексійович , кандидат культурології, доцент кафедри баяна і акордеона, декан народного факультета Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ orcid.org/0000-0001-9556-1203
e-mail	zaetsa@ukr.net benzyuk2018@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мистецтво викладання є фундаментом для збереження моральних цінностей та свідченням високорозвиненого суспільства. Воно полягає у виявленні, розкритті та вдосконаленні найкращих якостей учнів, які знаходяться під керівництвом педагога.

Музична педагогіка, як важлива складова освіти, є гарантом гуманістичних ідеалів, забезпечуючи передачу та збереження естетичних цінностей. У поєднанні з досягненнями суміжних наук, педагогічна практика освітнього ступеня «Магістр» у Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського спрямована на формування цілісного бачення завдань музичної педагогіки, розширення виконавського потенціалу та розвиток творчої індивідуальності сучасного баяніста-акордеоніста.

Програма навчання акцентує увагу на двох ключових аспектах – практичному вдосконаленні та методичній систематизації. Обидва компоненти спрямовані на всебічне підвищення ефективності як теоретичної, так і практичної складової музичної педагогіки.

Рівень професійної майстерності педагога безпосередньо залежить від його постійного саморозвитку, адже саме щоденна праця викладача формує особистість, здатну досягати високих мистецьких вершин.

Дисципліна «Педагогічна практика» відповідає вимогам творчих навчальних закладів і спрямована на вдосконалення музичної освіти. Вона сприяє професійному становленню молодих музикантів, стимулює їх до пошуку інноваційних методів навчання та підвищує зацікавленість у викладацькій діяльності, готуючи висококваліфікованих фахівців у галузі музичного мистецтва.

Метою курсу педагогічної практики є здобуття навичок передачі учням виконавського досвіду шляхом активного їх навчання в системі спеціалізованого музичного навчального закладу і опанування необхідних для цього знань та навичок педагогічного впливу.

Студенти повинні знати теоретичні основи формування виконавської майстерності гри на баяні і акордеоні; опанувати здобутки сучасного виконавського музикознавства; бути обізнаними з методикою та музичною педагогікою суміжних («класичних») сфер музичної педагогіки й виконавства.

Завдання курсу полягає у підготовці студентів до самостійної професійної діяльності як викладачів спеціальних дисциплін класів баяна і акордеона музичних навчальних закладів (ДМШ, середніх спеціальних музичних шкіл, вищих навчальних закладів).

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен знати:

- засади педагогічної майстерності та майстерності виконавства на баяні-акордеоні;
- основні закономірності освоєння штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення;
- особливості використання засобів музичної виразності на різних етапах навчання та періодах розвитку світової і національної музичної культури;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- кращі традиції виконавських шкіл;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

Випускник кваліфікації «Магістр музичного мистецтва» повинен вміти:

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- визначати музичні здібності студентів, переваги і недоліки їх музично-мистецького та технічного розвитку, враховуючи вікові та психофізіологічні відмінності;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- застосовувати на практиці кращі традиції виконавських шкіл.

Освоївши курс студент повинен:

- навчитись визначати музичні здібності учнів, позитивні аспекти та недоліки їх музично-художнього та технічного розвитку, враховуючи при цьому вікові та психофізіологічні відмінності;
- опанувати педагогічний репертуар та програмні умови музичних навчальних закладів;
- навчитись складати індивідуальний план учня відповідно рівню його розвитку на етапах навчання;
- ціленаправлено проводити роботу з розвитку виконавського рівня учня;
- проводити урок з фаху з учнями різного ступеня обдарованості та підготовки;
- приділяти увагу щодо музично-естетичного виховання;
- набути знання з особливостей психології вікових категорій;

- оволодіти навичками професійного аналізу музичного репертуару різних стилів та жанрів, виявляти художньо-образні особливості в аспекті відтворення їх у процесі виконавства;

- виробити професійне, особистісно-творче ставлення до освоєння методології, аналізу наукової літератури, реалізувати на практиці набуті знання з комплексу дисциплін;

- сформувати потяг до самоосвіти на методологічному рівні.

Педагогічна практика студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського здійснюється відповідно з навчальним планом.

Практика повинна проводитися в умовах, що максимально наближені до умов майбутньої професійної діяльності. З цією метою, керівництво академії визначає бази практики (сектор практики НМАУ, КССМШ ім. М. Лисенка, дитяча академія мистецтв, ДМШ м. Києва) і заключає з ними відповідні угоди.

Загальне керівництво практикою здійснює кафедра. Організація, контроль та методичне керівництво покладається на керівника практики. Керівник практики проводить наради з педагогами-консультантами з питань відвідування занять студентами, ведення документації, контролює проведення заліку у 2 семестрі, здійснює загальне методичне керівництво, звітує на кафедрі про стан справ з педагогічною практикою в кінці кожного семестру.

Безпосереднє методичне керівництво та проведення практики здійснює педагог-консультант. Як правило, педагогами-консультантами призначаються педагоги з фаху, а, також, провідні викладачі інших музичних навчальних закладів, які здійснюють організацію навчання на базах практики.

Педагогічна практика проводиться у формі:

- відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання;
- самостійного проведення занять студента з учнем (як правило під наглядом педагога-консультанта).

Основною формою навчально-виховного процесу з педпрактики є індивідуальні заняття педагога-консультанта зі студентом.

Педагог-консультант здійснює наступні форми роботи зі студентом :

1. Проведення показового уроку з розкриттям технології навчання.
2. Проведення занять студента з учнем під керівництвом педагога-консультанта.
3. Проведення академконцертів, заліків та іспитів учнів з наступним обговоренням результатів діяльності студентів та учнів.
4. Вивчення із студентом педагогічного репертуару.

Формою контролю є залік з оцінкою в 2 семестрі.

Предмет освітнього компонента – навчальна дисципліна **«Педагогічна практика»**.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти здатностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1.Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово ЗК2.Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК5.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7.Здатність до критики та самокритики.

ЗК8.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9.Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12.Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості. ЗК13. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК14.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1.Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК2.Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.

СК3.Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4.Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК5.Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК6.Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7.Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК8.Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу. СК9.Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10.Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12.Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій. СК14.Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.

СК15.Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.

СК16.Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК17.Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Завданням освітнього компонента є формування таких результатів навчання (РН):

РН1.Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.

РН2.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН3.Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4.Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5.Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6.Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7.Здійснювати викладання гри на інструменті з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

РН9.Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

РН10.Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

ПЕРЕЛІК ТЕМ І ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Зміст курсу умовно поділяється на два змістових модуля:

Змістовий модуль 1. Підготовка студентів до самостійної професійної діяльності як викладачів спеціальних дисциплін класів баяна і акордеона.

Тема 1. Виявлення рівня професійної компетентності та теоретичних знань студента.

Тема 2. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог I – II курсів музичних училищ.

Тема 3. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог III – IV курсів музичних училищ.

Тема 4. Вивчення педагогічного репертуару – ЗВО I та II рівнів акредитації.

Тема 5. Вивчення методичної літератури.

Змістовий модуль 2. Проведення практичних занять студента з учнем. Вивчення досвіду роботи провідних педагогів.

Тема 1. Проведення практичних занять студента з учнем. Визначення характеристики учня з метою складання його репертуарного плану.

Тема 2. Відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання.

Тема 3. Проведення практичних занять студента з учнем. Завдання щодо вивчення даного музичного твору: використання методу варіантів, спрощення та ускладнення фактури, застосування допоміжного технічного та художнього матеріалу, асоціативних зв'язків, формування цілісного образу твору.

Тема 4. Проведення практичних занять студента з учнем. Урахування індивідуальності учня, рівня його розвитку на даному етапі навчання в процесі вивчення твору.

Тема 5. Проведення практичних занять студента з учнем. Робота над інтонаційною виразністю.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Практичні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надаються (надсилаються) особисто, або у відповідну групу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Стартовий контроль – відбувається на першому занятті: студенти знайомляться з навчальною програмою, тематикою даного курсу, списком основної та додаткової літератури, спрямований на виявлення знань, умінь і навичок.

Поточний контроль – здійснюється протягом проведення занять згідно даної програми даного курсу

Рубіжний контроль – проводиться з метою отримання інформації щодо рівня поточної успішності студентів за певний період навчання (на конкретну дату).

Підсумковий контроль – здійснюється на останньому семестровому занятті, на якому підсумовується загальний рівень успішності студентів.

Залік. З метою визначення повноти знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу передбачено залік наприкінці другого семестру. До його складання допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою курсу, та за результатами поточного контролю допущені до складання.

Умови допуску до підсумкового контролю (залік в кінці семестру):

1. Виконання навчального плану.

2. Відсутність академічної заборгованості на момент складання підсумкового заліку та дотримання правил навчального закладу, етичних норм і вимог щодо підготовки до занять.

Викладачі або завідувачі кафедри попередньо інформують студентів про умови допуску до підсумкового контролю, щоб у кожного була можливість виконати ці вимоги.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні заняття	30
2.	Самостійна робота	30
3.	Залік	40
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Сутність заліку полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні знань під час вивчення предмету. Основними критеріями оцінювання знань студентів є: ступінь усвідомлення навчального матеріалу; повнота, правильність і точність відповіді; уміння застосовувати набуті знання; мовленнєве оформлення відповіді, вміння подати інформацію.

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.

82–89–В– добре

грунтовна відповідь на питання з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.

74–81–С– добре

повна відповідь на питання з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.

64–73–D– задовільно

відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

60–63–Е– задовільно	відповідь на питання в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.
35–59–FX– незадовільно	відповідь на питання в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.
1–34–F– незадовільно	відповідь на питання на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конференціях, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер-класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєв І. Методика викладання гри на баяні. – К.: Муз. Україна, 1957.
2. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. К., НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2010. Посібник для вищих навчальних закладів.
3. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. Посібник для вищих навчальних закладів. Київ. 2008.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ. 2010.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник для вищих навчальних закладів). - К.: Музична Україна. 1995.
6. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста. Посібник для вищих навчальних закладів. 1998. Київ.
7. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник). К.: Муз. Україна, 1995.
8. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К.: Муз. Україна, 1982.
9. Ризоль М., Яшкевич І. Школа двойных нот для баяна. К.: Муз. Украина, 1989.
10. Самитов В. Теоретичні основи фахового мислення музиканта-виконавця як критерій професійної культури. К., 2011.

Додаткова література та інформаційні ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м.

Київ)

2. www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва
3. www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей
4. <http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
5. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Вимоги до заліку

Проведення **заліку** з підпрактики включає звіт практиканта, а, також,:

- 1) складання індивідуального робочого плану студента 1 – 4 курсу музичного училища (ВНЗ І – II рівнів акредитації) з врахуванням рівня обдарованості;
- 2) проведення відкритого уроку із учнем чи студентом будь-якого курсу;
- 3) знання методики визначення оцінки за виконання концертної програми;
- 4) знання основних джерел методичної літератури за фахом.

Звіт студента про педагогічну практику за відповідний період приймає педагог-консультант.

Додаток 1.

Орієнтовна структура характеристики учня

1. Загальні відомості про учня: прізвище, ім'я, по-батькові, вік, клас, побутові та сімейні умови, стан здоров'я та фізичного розвитку, загальний та музичний розвиток відповідно до віку.
2. Характер та темперамент учня.
3. Відношення до роботи: зацікавленість, цілеспрямованість, відповідальність, дисциплінованість.
4. Розумово-психічні дані:
власність мислення та пам'яті, увага, швидкість реакції, тривалість уваги.
5. Музичні здібності:
 - *слух* (абсолютний, відносний, гармонічний, тембровий, ступінь розвитку внутрішнього слуху);
 - *ритм* (темпо-ритмічна стабільність, відчуття ритмічної пульсації, тенденції до свободи ритму, причини недоліків у відчутті ритму);
 - *сприйняття музики* (вміння визначити характер музичного твору, емоційна чутливість та гнучкість);
 - *музична пам'ять* (слухова, музично-логічна, моторна, зорова, тривалість запам'ятовування);
 - *рівень технічного розвитку* (особливості побудови рук, ступінь різними видами техніки);
 - *виконавські якості* (виразність виконання, воля до перемоги, елементи артистизму, вміння орієнтуватися на сцені та пристосовуватися до несподіваностей під час виступу).
6. Вміння самокритично оцінювати власне виконання.

Додаток 2.

Орієнтовний план аналізу виступу учня

1. Загальне враження від виконання програми (досягнення у порівнянні з попередніми виступами).

Відповідність виконуваних творів програмним вимогам та рівню підготовки учня.

Характеристика виконання програми учнем:

- художня сторона виконання;
 - творчий підхід, переконливість трактовки;
 - технічна сторона виконання;
 - сценічна витримка, емоційність, артистичність.
2. Конкретний аналіз виконання окремих творів:
- проникнення в образно-емоційний зміст твору, осмислення форми та драматургії в цілому;
 - втілення окремих стильових особливостей твору (якість звучання, співвідношення фактури і динаміки, володіння артикуляцією та штриховою технікою);
 - темпо-ритмічна сторона виконання (правильність вибору темпу, точність ритму, володіння агогікою виконання).